

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πτυχιακή Εργασία

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Θεοδόσιος Παπαδόπουλος
LX31541

Επιβλέπων καθηγητής : Αναστάσιος Κωνσταντινίδης

Κοζανη, Μάρτιος, 2022

Υπεύθυνη Δήλωση Λογοκλοπής

Βεβαιώνω ότι είμαι η συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης, έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών της Σχολής Οικονομικών Επιστημών του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην Κοζάνη.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	5
Abstract	6
1. ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ FOREX.....	7
1.1. Τι είναι FOREX.....	7
1.2. Ιστορία του FOREX.....	7
1.3. Όγκος Συναλλαγών FOREX.....	10
1.4. Ώρες Λειτουργίας FOREX.....	11
1.5. Ζεύγη Νομισμάτων – Currency Pairs.....	12
1.5.1. Κύρια Ζεύγη Νομισμάτων – Major Currencies.....	13
1.5.2. Δευτερεύοντα Ζεύγη Νομισμάτων – Minor Currencies	14
1.5.3. Εξωτικά Ζεύγη Νομισμάτων – Exotics	14
2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ FOREX.....	15
2.1. Συναλλαγματική ισοτιμία.....	15
2.2. Τιμές Προσφοράς / Ζήτησης – Bid / Ask Prices.....	15
2.3. Άνοιγμα – Spread	16
2.4. Μονάδα Μέτρησης – Pip	16
2.5. Μερίδιο – Lot.....	17
2.6. Περιθώριο – Margin	18
2.7. Μόχλευση – Leverage.....	18
2.8. Κλήση Περιθωρίου – Margin Call	19
2.9. Μετακύλιση Τόκων – Rollover	19
2.10. Εντολές – Orders	20
2.10.1. Market Order.....	20
2.10.2. Limit Order.....	20
2.10.3. Stop Loss Order	21
2.10.4. Take Profit Order.....	21
2.10.5. Good Till Cancelled (GTC) Order	21
2.10.6. Good For the Day (GFD) Order.....	22
2.10.7. Order Cancels Other (OCO) Order	22
2.11. Αγορά και Πώληση – Long and Short.....	22
2.12. Αρκούδες και Ταύροι – Bears and Bulls.....	22
3. ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	23
3.1. Τι είναι Τεχνική Ανάλυση.....	23
3.2. Ιστορία της Τεχνικής Ανάλυσης.....	24
3.3. Βασικές Αρχές της Τεχνικής Ανάλυσης.....	25

3.3.1.	Οι κινήσεις των τιμών προεξοφλούν τα πάντα	25
3.3.2.	Οι τιμές κινούνται σε τάσεις	26
3.3.3.	Η ιστορία επαναλαμβάνεται.....	27
3.4.	Τύποι Διαγραμμάτων	28
3.4.1.	Γραμμικό Διάγραμμα – Line Chart	28
3.4.2.	Ιστόγραμμα – Bar Chart.....	29
3.4.3.	Διάγραμμα Κεριού – Candlestick Chart.....	30
4.	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	32
4.1.	Υποστήριξη και Αντίσταση – Support and Resistance	32
4.2.	Μοτίβα Διαγραμμάτων – Chart Patterns	36
4.2.1.	Γραμμές Τάσης – Trend Lines	36
4.2.2.	Κανάλια Τάσης – Trend Channels	37
4.3.	Τεχνικοί Δείκτες – Technical Indicators	38
4.3.1.	Κινητοί Μέσοι Όροι – Moving Averages.....	38
4.3.2.	Δείκτης Σχετικής Δύναμης – Relative Strength Index (RSI)	39
4.3.3.	Williams Percent Range – Williams %R.....	40
4.3.4.	Στοχαστικός Ταλαντωτής – Stochastic Oscillator	41
4.3.5.	Ζώνες Bollinger – Bollinger Bands.....	42
4.3.6.	Μέσος Δείκτης Κατεύθυνσης – Average Directional Index (ADX).....	43
4.4.	Αναλογίες Fibonacci.....	44
4.4.1.	Επίπεδα Επαναφοράς Fibonacci – Fibonacci Retracements.....	45
4.4.2.	Επίπεδα Επέκτασης Fibonacci – Fibonacci Projections	47
	Βιβλιογραφία	49
	Ελληνική Βιβλιογραφία	49
	Ξένη Βιβλιογραφία.....	49
	Διαδικτυακές Πηγές.....	49

Περίληψη

Το αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής διατριβής είναι η έρευνα, κατανόηση και ανάλυση της διεθνούς αγοράς ξένου συναλλάγματος, αλλιώς γνωστή και ως FOREX (FOR=foreign EX=exchange), ως εναλλακτικό επενδυτικό προϊόν. Η αγορά συναλλάγματος ανήκει στο φάσμα της ψηφιακής οικονομίας και προσφέρει νέες ευκαιρίες στην διαπραπτεζική αγορά μέσω των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο λόγος που επιλέγει αυτό το θέμα για την εργασία είναι επειδή η αγορά FOREX αποτελεί τη μεγαλύτερη χρηματαγορά του πλανήτη. Έχει όγκο συναλλαγών περίπου πέντε (5) τρισεκατομμύρια δολάρια (5.000.000.000.000\$) την ημέρα. Συνεπώς, παρουσιάζει μοναδικά χαρακτηριστικά όπως τεράστιους όγκους συναλλαγών, γεωγραφική διασπορά και συνεχή λειτουργία. Αντίθετα με το κολοσσιαίο μέγεθος της αγοράς, οι μελέτες και πληροφορίες που υπάρχουν γύρω από την αγορά και τον τρόπο συναλλαγής μέσω αυτής είναι ελλιπής, έως και ελάχιστες. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρέχει στον αναγνώστη της επαρκείς και αναλυτικές πληροφορίες σε σχέση με τον τρόπο λειτουργίας της αγοράς αυτής, το πώς μπορεί ο ίδιος να συμμετάσχει σε αυτή, αλλά πιο σημαντικά πως μπορεί να αναλύει τα δεδομένα με διαφορά οικονομικά εργαλεία, ώστε να μπορεί να συνδιαλλαγεί κερδοφόρα στην αγορά αυτή.

Abstract

The subject of this dissertation is the research, understanding and analysis of the international foreign exchange market, otherwise known as FOREX (FOR = foreign EX = exchange), as an alternative investment product. The foreign exchange market belongs to the spectrum of the digital economy and offers new opportunities in the interbank market through exchange rates. The reason he chooses this topic for work is because the FOREX market is the largest money market in the world. It has a trading volume of about five (5) trillion dollars (\$ 5,000,000,000,000) per day. Therefore, it presents unique features such as huge trading volumes, geographical dispersion and continuous operation. Contrary to the colossal size of the market, the studies and information that exist around the market and how to trade through it are incomplete, even minimal. The purpose of this work is to provide the reader with sufficient and detailed information regarding the operation of this market, how he can participate in it, but more importantly how he can analyze the data with different financial tools, in order to can trade profitably in this market.

1. ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ FOREX

1.1. Τι είναι FOREX

Η αγορά συναλλάγματος ή αλλιώς **FOREX** που προέρχεται από τις λέξεις **Foreign Exchange Market**, είναι μία παγκόσμια χρηματοοικονομική αγορά στην οποία γίνεται η αγοραπωλησία όλων των εθνικών νομισμάτων, με κυριότερους συμμετέχοντες να αποτελούν χρηματιστήρια, κεντρικές, εμπορικές και επενδυτικές τράπεζες, οργανισμοί, εγχώριες και πολυεθνικές επιχειρήσεις, hedge funds, έμποροι, κερδοσκόποι επενδυτές. Η αγορά του Forex θεωρείται μία Over The Counter (OTC) ή αλλιώς εξωχρηματιστηριακή αγορά. Αυτό σημαίνει πως η αγορά του Forex, αντίθετα με άλλα χρηματοοικονομικά κέντρα όπως το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης ή του Λονδίνου, δεν έχει **φυσική έδρα** και ούτε ένα κεντρικό ανταλλακτήριο.

1.2. Ιστορία του FOREX

Η ιστορία και η εξέλιξη της αγοράς συναλλάγματος ξεκινούν από τα αρχικά στάδια της ανθρώπινης ιστορίας. Στο παρελθόν, σε μία αγορά στην οποία δεν υπήρχε ακόμα η έννοια του χρήματος, τα αγαθά ανταλλάσσονταν μεταξύ των ιδιωτών και η αξία του ενός προσμετρούνταν με τον αριθμό άλλων ανταλλάξιμων αγαθών. Ακόμη και τότε, υπήρχαν, σύμφωνα με μαρτυρίες, **μεσάζοντες**, οι οποίοι αναλάμβαναν τις μετατροπές, έναντι μιας προμήθειας. Αργότερα, ως βάση όλων των ανταλλαγών για τον καθορισμό της αξίας των αγαθών, χρησιμοποιήθηκαν **πολύτιμα μέταλλα**, όπως ο χρυσός ή το ασήμι. Στην βιβλική εποχή, κυρίως στην Μέση Ανατολή, τα χρυσά ρωμαϊκά νομίσματα έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των **εμπορικών συναλλαγών**, αλλά και του ξένου συναλλάγματος. Τα νομίσματα αυτά, ήταν η απαρχή για ένα στοιχειώδες **νομισματικό σύστημα**. Κατά το μεσαίωνα οι διεθνείς συναλλαγές έγιναν μέρος της διεθνούς τραπεζικής με τη χρήση συναλλαγματικών και χρεογράφων ανάμεσα σε πρίγκιπες βασιλιάδες και κυβερνήσεις.

Όπως συνοπτικά αναφέρθηκε παραπάνω, η εξέλιξη της αγοράς συναλλάγματος επηρεάστηκε από αρκετά ιστορικά γεγονότα. Με το πέρασμα των χρόνων οι κυβερνήσεις των χωρών προσπάθησαν να δημιουργήσουν ένα σταθερό οικονομικό σύστημα με σκοπό το παγκόσμιο εμπόριο, καθώς και συνάλλαγμα.

Διαμέσου της ιστορίας, οι άνθρωποι άρχισαν να συνειδητοποιούν τα πλεονεκτήματα των χάρτινων νομισμάτων σε αντίθεση με τα πολύτιμα μέταλλα. Εν τέλει, οι κυβερνήσεις υιοθέτησαν τις συναλλαγές με χάρτινα νομίσματα, συνδέοντας την αξία αυτών με αποθέματα χρυσού. Αυτό οδήγησε στην είσοδο των χρυσών προτύπων. Τα «**χρυσά πρότυπα**» ή αλλιώς γνωστά και ως ο «**κανόνας του χρυσού**», χρησιμοποιούσαν το βάρος του χρυσού ως δείκτη της αξίας των χρημάτων, τα οποία χρησιμοποιούνται άμεσα στις εμπορικές συναλλαγές. Η δημιουργία του νομισματικού συστήματος αυτού, έβαλε ένα τέλος στη χρήση χρυσού και ασημιού για τις διεθνείς συναλλαγές ανάμεσα σε χώρες, και τα νομίσματα πλέον υποστηρίζονται από συγκεκριμένο αντίκρισμα χρυσού. Για παράδειγμα, το 1816 μία λίρα Αγγλίας ορίστηκε ως περίπου 8 γραμμάρια χρυσού. Η τράπεζα της Αγγλίας ήταν το πρώτο νομισματικό σύστημα που κέρδισε την εμπιστοσύνη των εμπόρων και δημιούργησε περισσότερη σταθερότητα στις εμπορικές συναλλαγές.

Πριν από τον **A' Παγκόσμιο Πόλεμο**, οι περισσότερες κεντρικές τράπεζες των χωρών, στήριζαν την αξία των νομισμάτων τους σύμφωνα με την ισοτιμία αυτών με τον χρυσό, το οποίο μέταλλο ήταν η βάση για την μέτρηση της αξίας των νομισμάτων. Το ίδιο ίσχυε και για τα χάρτινα νομίσματα, τα οποία μπορούσαν να ανταλλαχτούν σύμφωνα με την αξία αυτών σε ουγκιές χρυσού.

Εν τούτοις, σε περίπτωση που τα χρήματα που κυκλοφορούσαν στην αγορά δεν είχαν αντίκρισμα σε αποθέματα χρυσού, δηλαδή αν η αξία σε χρυσό των χρημάτων που κυκλοφορούσαν στην αγορά ήταν μεγαλύτερη από τα αποθέματα του χρυσού, τότε θα οδηγούσε σε καταστρεπτικό **πληθωρισμό** και πολιτικοοικονομική αστάθεια.

Ο κανόνας του χρυσού ίσχυε από το 1816 έως ότου αρχίσει ο A' Παγκόσμιος Πόλεμος το 1914. Τα χρόνια που ίσχυε ο κανόνας αυτός, στα νομίσματα υπήρχε μία συνεχή σταθερότητα, λόγω της αντιστοιχίας των νομισμάτων σε μία σταθερή τιμή χρυσού. Παρ'όλα αυτά, κατά τη διάρκεια του πολέμου παρατηρήθηκε ευρεία διακύμανση των νομισμάτων σε σχέση με την τιμή του χρυσού και παρεμβάσεις των κερδοσκόπων στο μηχανισμό. Οι Η.Π.Α υιοθέτησαν το χρυσό κανόνα το 1879 και μετά το 1914 ήταν οι μόνες που τον ακολουθούσαν, αφού με την έκρηξη του **A' Παγκοσμίου Πολέμου**, τόσο η Αγγλία όσο και οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες τον εγκατέλειψαν. Τελικά η μεγάλη **ύφεση** οδήγησε και το δολάριο εκτός του κανόνα του χρυσού το 1933. Αυτό σηματοδότησε μία περίοδο κατάρρευσης του διεθνούς εμπορίου και των διεθνών χρηματικών ροών λίγο πριν το ξέσπασμα του **B' Παγκοσμίου Πολέμου**.

Η **μεταπολεμική περίοδος** άφησε την οικονομία της Μεγάλης Βρετανίας σε ερείπια και της υποδομές της βομβαρδισμένες. Η εμπιστοσύνη στο νόμισμα της χώρας ήταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Σε αντίθεση, οι Η.Π.Α χάρη στη φυσική τους **απομόνωση** δεν είχαν πληγωθεί ιδιαίτερα από τον πόλεμο και το βιομηχανικό τους δυναμικό ήταν έτοιμο να χρησιμοποιηθεί σε πολιτικές χρήσεις. Αυτό οδήγησε στην **κυριαρχία του δολαρίου** αφού έγινε το νόμισμα επιλογής για χρήση συναλλαγματικών αποθεμάτων και η βάση των διεθνών οικονομικών αγορών.

Τα πρώτα βήματα για τη διαμόρφωση της αγοράς όπως τη γνωρίζουμε σήμερα έγιναν το 1944, αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τον Ιούλιο του 1944 υπεγράφη η Συμφωνία «Bretton Woods» από 730 αντιπροσώπους από 44 συμμαχικές χώρες του κόσμου, που συγκεντρώθηκαν στη Διάσκεψη του Bretton Woods επίσημα γνωστή ως Νομισματική και Οικονομική Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Monetary and financial Conference) στο Bretton Woods του New Hampshire της Washington των Η.Π.Α., με σκοπό την επανοικοδόμηση του διεθνούς οικονομικού συστήματος. Το σύστημα αυτό είχε στόχο να εγγυηθεί την ευημερία και να αποτρέψει την επανάληψη συμβάντων όπως η παγκόσμια ύφεση του 1930.

Η Συμφωνία του Bretton Woods επισημοποίησε το ρόλο του δολαρίου ως παγκόσμιο νόμισμα συναλλαγματικών αποθεμάτων με την αξία του σταθερή σε χρυσό. Οι ΗΠΑ ανέλαβαν την ευθύνη της εγγύησης της μετατροπής του δολαρίου σε χρυσό, ενώ τα υπόλοιπα νομίσματα συνδέθηκαν με το δολάριο. Έτσι δημιουργήθηκαν οι πρώτες ισοτιμίες ανάμεσα στο δολάριο και άλλα εθνικά νομίσματα, οι οποίες ήταν αυστηρά ρυθμιζόμενες και δεν μπορούσαν να κυμανθούν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 1%. Μέχρι εκείνη τη στιγμή, οι ισοτιμίες δεν αφορούσαν ζεύγη νομισμάτων, αλλά αποκλειστικά την αξία του νομίσματος σε σχέση με αυτή του χρυσού. Με τα νέα δεδομένα, για να υπολογιστεί η ισοτιμία ενός εθνικού νομίσματος με τον χρυσό, θα έπρεπε πρώτα αυτό να μετατραπεί σε δολάριο.

Το σύστημα που συμφωνήθηκε περιλάμβανε επίσης τη και την ίδρυση της Διεθνούς Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (International Bank for Reconstruction and Development), αργότερα και μέχρι σήμερα μέρος του ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, καθώς και την ίδρυση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ).

Η Συμφωνία του Bretton Woods καθόρισε τη λειτουργία του διεθνούς οικονομικού συστήματος για περίπου τρεις δεκαετίες. Η συγκεκριμένη ρύθμιση έφερε μια πρωτοφανή διεθνή σταθερότητα στην αγορά ξένου συναλλάγματος, φρενάροντας την μέχρι τότε ανεξέλεγκτη διαρροή χρημάτων από μία χώρα σε άλλη και την ελαχιστοποίηση της κερδοσκοπίας επί των

διεθνών νομισμάτων, ωστόσο την περιόριζε σημαντικά, λόγω της απουσίας ουσιαστικά των διακυμάνσεων στις ισοτιμίες.

Το σύστημα Bretton Woods λοιπόν, εγκαταλείφθηκε το 1971 όταν ο Πρόεδρος Νίξον ανακοίνωσε πως το δολάριο δεν θα είναι πλέον μετατρέψιμο σε χρυσό, εν μέσω της τεράστιας ανάπτυξης της αγοράς, η οποία πλέον δε μπορούσε να ρυθμιστεί με τους υπάρχοντες κανόνες. Η απελευθέρωση του εμπορίου, η αθρόα μεταφορά εθνικών νομισμάτων από χώρα σε χώρα και τα νέα εργαλεία της αγοράς, επέβαλλαν την τεράστια επέκταση της αγοράς συναλλάγματος και την ανάγκη νέων κανόνων υπολογισμού των ισοτιμιών.

Το 1973 ο έλεγχος των νομισμάτων και των σχετικών ισοτιμιών βρίσκονταν στην επίδραση που ασκούσαν η προσφορά και η ζήτηση. Εμφανίστηκαν καινούρια οικονομικά εργαλεία, απορρυθμίστηκε η αγορά και το εμπόριο πήρε μία πιο ελεύθερη μορφή.

Χάρη σε αυτούς τους ελεύθερους κανόνες υπολογίζονται σήμερα οι ισοτιμίες. Ωστόσο, η ιστορία της αγοράς Forex δεν τελειώνει εδώ. Και αυτό γιατί, από τα μέσα της δεκαετίας του '70, τα **τηλέφωνα** και τα **telex** που χρησιμοποιούνταν μέχρι εκείνη τη στιγμή για τις συναλλαγές αντικαταστάθηκαν από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Με την εμφάνιση των υπολογιστών και την εξάπλωση της τεχνολογίας διευκολύνθηκε και διασυνοριακά η διαδικασία διακίνησης κεφαλαίων και συναλλαγών νομισμάτων στις περιοχές της Ευρώπης, της Ασίας και της Αμερικής, παρ'όλες τις διαφορετικές ζώνες ωρών. Οι συναλλαγές forex (foreign exchange) αυξήθηκαν σημαντικά. Το 1980 το ύψος των ημερήσιων συναλλαγών σε ξένο συνάλλαγμα κυμαινόταν περίπου στα 70 δισεκατομμύρια δολάρια. Μερικές δεκαετίες αργότερα μάλιστα, οι συναλλαγές forex έγιναν προσιτές σε όλους, χάρη στην ευρεία εξάπλωση του διαδικτύου, με αποτέλεσμα ο όγκος των ημερήσιων συναλλαγών να πολλαπλασιαστεί μέχρι την αυγή του 21ου αιώνα, ξεπερνώντας τα 2 τρισεκατομμύρια δολάρια.

1.3. Όγκος Συναλλαγών FOREX

Η αγορά Forex αποτελεί την μεγαλύτερη και σημαντικότερη χρηματοοικονομική αγορά του κόσμου με ημερήσιο όγκο συναλλαγών περίπου πέντε (5) τρισεκατομμυρίων δολαρίων (5.000.000.000.000\$). Αυτό το ποσό ξεπερνά κατά τριάντα φορές το μέγεθος της μεγαλύτερης αγοράς μετοχών αυτή του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης, καθώς και κατά τρεις φορές το άθροισμα του ημερήσιου όγκου διακίνησης όλων των χρηματιστηρίων του πλανήτη. Επίσης

αξιοσημείωτο είναι, πως από το σύνολο του ημερήσιου όγκου των συναλλαγών στο Forex, περίπου το 95% γίνεται για κερδοσκοπικούς σκοπούς, ενώ μόνο το υπόλοιπο 5% των συναλλαγών είναι για την πραγματική οικονομία, δηλαδή προκύπτει από κυβερνήσεις, επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο, από τη βιομηχανία και τον τουρισμό.

1.4. Ώρες Λειτουργίας FOREX

Αυτή η αγορά έχει σαν βασικό χαρακτηριστικό ότι οι συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω ενός ηλεκτρονικού δικτύου το οποίο είναι ανοιχτό 24 ώρες το 24ωρο και 5 ημέρες την εβδομάδα. Η έλλειψη έδρας επιτρέπει στην αγορά συναλλάγματος να μεταπηδάει από τη μια ζώνη ώρας στην άλλη, ακολουθώντας τον ήλιο γύρω από τον κόσμο, καθώς οι χρηματαγορές ανά τον κόσμο ανοίγουν και κλείνουν.

Ώρες λειτουργίας των κυριότερων χρηματαγορών σε ώρα Ελλάδος																										
GMT +2:00																										
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7			
		ΛΟΝΔΙΝΟ																								
							ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ																			
																ΣΥΔΝΕΪ										
																						ΤΟΚΥΟ				

Ώρες συναλλαγών που συμπίπτουν σε ώρα Ελλάδος GMT +2:00

Λονδίνο & Νέα Υόρκη	<i>15:00 – 19:00</i>
Σύδνεϋ & Τόκυο	<i>02:00 – 09:00</i>
Τόκυο & Λονδίνο	<i>10:00 – 11:00</i>

Κατά τη διάρκεια της εβδομάδος η αγορά συναλλάγματος ανοίγει σε ώρα Ελλάδος στις 00:05 το πρωί της Δευτέρας και μένει ανοιχτή έως το βράδυ της Παρασκευής στις 23:50.

1.5. Ζεύγη Νομισμάτων – Currency Pairs

Όπως είναι αναμενόμενο καθότι αναφερόμαστε σε αγορά συναλλάγματος, αυτό που πραγματεύεται είναι το **χρήμα**. Οποιοδήποτε νόμισμα που υποστηρίζεται από κάποιο κράτος μπορεί να διαπραγματευτεί στην αγορά του Forex. Οι συναλλαγές των νομισμάτων πραγματοποιούνται πάντοτε σε **ζεύγη νομισμάτων (currency pairs)** όπου αγοράζονται και πωλούνται το ένα έναντι του άλλου.

Προς καλύτερη κατανόηση ας θεωρήσουμε ότι είναι μια διαδικασία αγοράς μιας μετοχής ξένης χώρας. Όπως για παράδειγμα, η αγορά νομίσματος Γιεν είναι στην πραγματικότητα η αγορά μιας μετοχής από την Ιαπωνική οικονομία. Το νόμισμα είναι μια απευθείας **αντανάκλαση** του τι νομίζει η αγορά για την τρέχουσα και μελλοντική υπόσταση της Ιαπωνικής οικονομίας. Γενικά, η ισοτιμία έναντι άλλων νομισμάτων, είναι η αντανάκλαση της κατάστασης αυτής της χώρας, συγκρινόμενη με την κατάσταση της οικονομίας της άλλης χώρας.

Ο λόγος που οι ισοτιμίες υφίστανται σε ζεύγη είναι επειδή σε κάθε συναλλαγή που πραγματοποιείται, οι **forex traders (=έμποροι forex)** – οι οποίοι είναι οι παροχείς υπηρεσιών ρευστότητας μέσω μιας σειράς συναλλαγών – αγοράζουν το νόμισμα που παρουσιάζεται πρώτο, το οποίο ονομάζεται **βασικό ή νόμισμα βάσης (base currency)** στην σειρά της ισοτιμίας και ταυτόχρονα πωλούν αυτό που εμφανίζεται δεύτερο το οποίο ονομάζεται **αντίπαλο ή νόμισμα αναφοράς (counter currency ή quote currency)**.

Για παράδειγμα : **EUR/USD** (Ευρώ προς Δολάριο Ηνωμένων Πολιτειών), **USD/EUR** (Δολάριο Ηνωμένων Πολιτειών προς Ευρώ), **EUR/JPY** (Ευρώ προς Γιεν Ιαπωνίας), **GBP/JPY** (Λίρα Αγγλίας προς Γιεν Ιαπωνίας).

Τα σύμβολα έχουν πάντοτε τρία γράμματα, όπου τα πρώτα δύο γράμματα προσδιορίζουν το **όνομα της χώρας** και το τρίτο γράμμα προσδιορίζει το **όνομα του νομίσματος**. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται τα κυριότερα νομίσματα που συμμετέχουν στη **forex** αγορά, μαζί με τα υποκοριστικά ονόματά τους.

Σύμβολο	Χώρα	Νόμισμα	Υποκοριστικό
USD	Η.Π.Α.	Δολάριο	Buck
EUR	Ευρωπαϊκή Ένωση	Ευρώ	Fiber
JPY	Ιαπωνία	Γιεν	Yen
GBP	Μεγάλη Βρετανία	Λίρα	Cable
CHF	Ελβετία	Φράγκο	Swissy
CAD	Καναδάς	Δολάριο	Loonie
AUD	Αυστραλία	Δολάριο	Aussie
NZD	Νέα Ζηλανδία	Δολάριο	Kiwi

1.5.1. Κύρια Ζεύγη Νομισμάτων – Major Currencies

Οι συναλλαγές στα περισσότερα νομίσματα πραγματοποιούνται έναντι του **USD** Δολαρίου. Το **90%** των συναλλαγών που πραγματοποιούνται σε ζεύγη νομισμάτων, εμπεριέχουν το Δολάριο των Ηνωμένων Πολιτειών (**USD**). Τα 7 περισσότερα συναλλασσόμενα ζεύγη νομισμάτων ονομάζονται **κύρια (majors)** και είναι τα παρακάτω :

- **EUR/USD**
- **USD/JPY**
- **GBP/USD**
- **AUD/USD**
- **USD/CAD**
- **USD/CHF**
- **NZD/USD**

Τα κύρια νομίσματα χαρακτηρίζονται από υψηλή ρευστότητα, είναι λιγότερο ασταθή καθώς δεν είναι τόσο επιρρεπή σε χειρισμούς και έχουν μικρότερα Spreads από τα υπόλοιπα.

1.5.2. Δευτερεύοντα Ζεύγη Νομισμάτων – Minor Currencies

Τα λιγότερο συναλλασσόμενα ζεύγη νομισμάτων είναι αυτά που δεν εμπεριέχουν το Δολάριο Η.Π.Α. (**USD**), έτσι για να γίνει μια συναλλαγή θα πρέπει πρώτα να γίνει μία άλλη συναλλαγή που να το περιέχει. Αυτά ονομάζονται **δευτερεύοντα (minors)** και κάποια εξ αυτών είναι τα εξής :

- **EUR/JPY**
- **NZD/JPY**
- **GBP/JPY**
- **EUR/GBP**
- **EUR/CHF**
- **AUD/JPY**

Τα δευτερεύοντα ζεύγη χαρακτηρίζονται από μικρότερη ρευστότητα, είναι περισσότερο ασταθή καθώς είναι περισσότερο επιρρεπή σε χειρισμούς και έχουν μεγαλύτερα Spreads από τα major.

1.5.3. Εξωτικά Ζεύγη Νομισμάτων – Exotics

Τα εξωτικά ζεύγη (**exotics**) αντιπροσωπεύουν ένα ζεύγος νομίσματος όπου το ένα νόμισμα προέρχεται από μια ανεπτυγμένη χώρα και το άλλο από μια αναπτυσσόμενη χώρα. Μερικά από αυτά είναι τα ακόλουθα :

- **USD/TRY (Δολάριο Η.Π.Α. / Λίρα Τουρκίας)**
- **USD/ZAR (Δολάριο Η.Π.Α. / Ραντ Νοτίου Αφρικής)**
- **USD/SGD (Δολάριο Η.Π.Α. / Δολάριο Σιγκαπούρης)**

Χαρακτηρίζονται από χαμηλή ρευστότητα, αστάθεια, επικινδυνότητα σε πολιτικές ή χρηματοοικονομικές εξελίξεις και τεράστια Spreads. Ωστόσο, κερδίζουν διαρκώς έδαφος και δημοτικότητα, καθώς όλο και περισσότεροι επενδυτές τα προτιμούν.

2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ FOREX

2.1. Συναλλαγματική ισοτιμία

Η τιμή προσφοράς και ζήτησης των εκάστοτε νομισμάτων ονομάζεται **συναλλαγματική ισοτιμία** και ουσιαστικά είναι ο λόγος του πρώτου νομίσματος έναντι του άλλου. Παραδείγματος χάριν, η ισοτιμία **USD/GBP** σημαίνει απλά, πόσα Δολάρια μπορούν να αγοράσουν μία Λίρα Αγγλίας ή πόσες Λίρες Αγγλίας χρειάζονται για να αγοραστεί ένα Δολάριο.

2.2. Τιμές Προσφοράς / Ζήτησης – Bid / Ask Prices

Όλες οι τιμές ζευγών νομισμάτων που προσφέρονται στην αγορά Forex περιγράφονται με δύο τιμές. Την τιμή **προσφοράς (bid price)** και την **τιμή ζήτησης (ask price)**. Η τιμή **bid** είναι πάντα μικρότερη από την τιμή **ask**.

- **Bid** : είναι η τιμή με την οποία η τράπεζα είναι διατεθειμένη να αγοράσει το νόμισμα βάσης σε αντάλλαγμα το νόμισμα αναφοράς. Αυτό σημαίνει ότι η τιμή bid είναι η τιμή που ο trader (= έμπορος) θα πουλήσει.
- **Ask** : είναι η τιμή που η τράπεζα θα πουλήσει το νόμισμα βάσης σε ανταλλαγή με το νόμισμα αναφοράς. Αυτό σημαίνει ότι η τιμή ask είναι η τιμή που ο trader (=έμπορος) θα αγοράσει.

Παράδειγμα : η ισοτιμία ενός ζεύγους νομισμάτων παρουσιάζεται με ένα ζευγάρι τιμών όπως **EUR/USD 1,2356/1,3467**.

- ❖ Η αριστερή τιμή του νομίσματος βάσης στο παραπάνω παράδειγμα είναι **1,2356** και είναι η **τιμή προσφοράς (bid)**.
- ❖ Η δεξιά τιμή του νομίσματος αναφοράς στο παράδειγμα είναι **1,3467** και είναι η **τιμή ζήτησης (ask)**.

2.3. Άνοιγμα – Spread

Το **άνοιγμα (spread)** είναι η διαφορά ανάμεσα στην **τιμή προσφοράς (bid)** και την **τιμή ζήτησης (ask)**. Τα **spreads** είναι στην ουσία το ποσό που κρατεί η εκάστοτε τράπεζα ή μεσίτης ως κέρδος και σε περιόδους χαμηλής ρευστότητας και υψηλής μεταβλητότητας, είναι σύνηθες τα **spreads** να μεγαλώνουν.

2.4. Μονάδα Μέτρησης – Pip

Στην Forex αγορά η αξία του συναλλάγματος εκφράζεται πάντοτε σε **pips (percentage in points)**, τα οποία ονομάζονται και σημεία. Το **pip** είναι η μικρότερη **αριθμητική μονάδα** και μετράει την μικρότερη μεταβολή μιας συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Συνήθως όλα τα ζεύγη ισοτιμιών δίδονται με τέσσερα δεκαδικά ψηφία, έτσι εάν π.χ. στο **EUR/USD** η ισοτιμία είναι **1,1438** τότε το **1 pip** ισούται με **0,0001**. Αντιστοίχως τα **2 pips** ισούνται με **0,0002**, τα **3 pips** με **0,0003**, τα **10 pips** με **0,001** κ.τ.λ.

Για παράδειγμα, αν οι τιμές **ask** και **bid** στο νομισματικό ζεύγος **EUR/USD** είναι 1,2455 και 1,2458 και μεταβληθούν σε 1,2456 και 1,2459 αντιστοίχως, τότε η **μεταβολή** αυτή είναι της τάξης του **ενός pip**. Το **pip** δηλαδή είναι το τελευταίο δεκαδικό ψηφίο μιας ισοτιμίας σε ένα ζεύγος νομισμάτων και αποτελεί τον τρόπο μέτρησης των κερδών ή οικονομικών απωλειών στην αγορά συναλλάγματος.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες ισοτιμίες συναλλάγματος όπως στις τιμές του νομίσματος του Γιεν της Ιαπωνίας που ανήκει στα **major** νομίσματα, το οποίο δεν έχει τέσσερα δεκαδικά ψηφία αλλά δύο και το **1 pip** ισοδυναμεί με **0,01**. Έτσι π.χ. η ισοτιμία **USD/JPY** εκφράζεται με τον εξής τρόπο : **124,42**.

2.5. Μερίδιο – Lot

Τα νομίσματα στην forex αγορά προσφέρονται σε **μερίδια (lots)**. Κάθε **μερίδιο (lot)** αποτελείται από έναν συγκεκριμένο αριθμό χρηματικών μονάδων με τις οποίες ο συναλλασσόμενος μπορεί να κάνει **trading(=εμπόριο)** στην αγορά.

Το τυπικό μέγεθος **μεριδίου** είναι **100.000** χρηματικές μονάδες του **νομίσματος βάσης** το οποίο εμπορεύονται οι συναλλασσόμενοι.

Για παράδειγμα, στο ζεύγος νομισμάτων **EUR/USD** το νόμισμα βάσης είναι το **EUR (Ευρώ)**. Δηλαδή **1 lot** του παραπάνω νομισματικού ζεύγους αντιστοιχεί σε **100.000€**.

Στην αγορά υπάρχουν **τρεις τύποι lots**. Τα κριτήρια κατηγοριοποίησης είναι ανά μέγεθος μονάδων του κάθε lot. Υπάρχουν τα **standard lots** τα οποία αντιστοιχούν σε **100.000** μονάδες, τα **mini lots** που αντιστοιχούν σε **10.000 μονάδες** και τελευταία τα **micro lots** τα οποία αντιστοιχούν σε **1.000** μονάδες.

➤ **1 standard lot = 10 mini lots = 100 micro lots**

Τα **mini** και τα **micro lots** προσφέρονται στους traders, οι οποίοι ανοίγουν **μικρούς λογαριασμούς (mini accounts)**. Σε λογαριασμούς δηλαδή, που κυμαίνονται κατά μέσο όρο από \$200 έως \$1.000. Αντιθέτως, τα **standard lots** χρησιμοποιούνται κυρίως από traders οι οποίοι συναλλάσσονται στην αγορά με **μεγάλους λογαριασμούς (standard accounts)**. Κατά βάση, όσο μικρότερο είναι το μέγεθος των lots που χρησιμοποιεί ένας trader στο forex, τόσο

μικρά θα είναι και τα κέρδη, αλλά επίσης μειώνεται και η πιθανότητα μεγάλων απωλειών και αντίστροφα.

2.6. Περιθώριο – Margin

Το **περιθώριο (margin)** δηλώνει το τμήμα των καταθέσεων ενός επενδυτή που τοποθετείται στο λογαριασμό ενός broker (=χρηματομεσίτης) όταν ο επενδυτής έχει ανοιχτές θέσεις, σαν ασφάλιση για τις θέσεις αυτές. Το **margin** είναι δηλαδή η εγγύηση που καταβάλλει ένας επενδυτής για την περίπτωση που οι συναλλαγματικές ισοτιμίες του ζεύγους νομισμάτων που επέλεξε κινηθούν αντίθετα από τις προβλέψεις του επενδυτή. Με λίγα λόγια, οι πάροχοι online συναλλαγών ζητούν κάποιου είδους εγγύηση για να εξασφαλίσουν ότι ο συναλλασσόμενος forex trader δύναται να πληρώσει, εάν προκύψει για αυτόν απώλεια. Στις αγορές forex αυτό ορίζεται και ως **ελάχιστη εγγύηση**. Πρακτικά είναι μια κατάθεση στον λογαριασμό του επενδυτή, η οποία έχει ως σκοπό την κάλυψη οποιασδήποτε μελλοντικής απώλειας χρημάτων στις εκάστοτε συναλλαγές του.

Το ποσό ασφάλισης αυτό εξαρτάται από τον broker και το ζεύγος νομισμάτων, και κυμαίνεται από **1 έως και το 10%** της αξίας της συναλλαγής. Σε περιόδους που οι εταιρίες διαμεσολάβησης περιμένουν αυξημένη μεταβλητότητα λόγω σημαντικών οικονομικό–πολιτικών εξελίξεων (π.χ. το δημοψήφισμα για την παραμονή ή όχι του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωζώνη) τα περιθώρια ασφάλισης αυξάνονται αντισταθμίζοντας τον αυξημένο κίνδυνο.

2.7. Μόχλευση – Leverage

Στην αγορά forex οι εταιρίες μέσω των οποίων ένας trader κάνει τις συναλλαγές του, τού δίνουν την δυνατότητα **μόχλευσης (leverage)**, δηλαδή να διαπραγματευτεί πολύ μεγαλύτερα ποσά από αυτά που στην πραγματικότητα επενδύει. Το **leverage** ουσιαστικά αποτελεί μία μορφή προσωρινού δανεισμού. Αυτό σημαίνει ότι με την τοποθέτηση λίγων χρημάτων μπορεί ο επενδυτής να εισπράξει πολλαπλάσιο κέρδος ή να υποστεί πολλαπλάσιες απώλειες αντίστοιχα. Υψηλότερη μόχλευση σημαίνει και μεγαλύτερος κίνδυνος.

Για παράδειγμα, αν ένας επιχειρηματίας κατέχει 1.000 ευρώ στο λογαριασμό του και χρησιμοποιήσει μόχλευση 100 προς 1, αυτό σημαίνει ότι μπορεί να ανοίξει θέσεις και να πραγματοποιήσει συναλλαγές ύψους 100.000 ευρώ ($1.000€ * 100 = 100.000€$).

2.8. Κλήση Περιθωρίου – Margin Call

Συμβαίνει όταν ο broker καλεί τον επενδυτή για να τον ενημερώσει ότι το ποσό των καταθέσεών του, από το οποίο δεσμεύεται το περιθώριο ασφάλισης, έχει μειωθεί κάτω από το απαιτούμενο ελάχιστο ποσό. Αυτό συμβαίνει λόγω των ανοιχτών θέσεων που όντας ζημιογόνες έχουν απορροφήσει το υπόλοιπο του λογαριασμού. Ο επενδυτής τίθεται προ των επιλογών είτε να κλείσει τις ανοιχτές θέσεις του, είτε να καταθέσει άμεσα επιπλέον χρήματα στο λογαριασμό του ώστε να καλυφθούν οι ζημιές και να παραμείνουν ανοιχτές οι θέσεις του.

2.9. Μετακύλιση Τόκων – Rollover

Στην αγορά forex υπάρχουν κάποιες κανόνες οι οποίοι δεν θα πρέπει να περνάνε απαρατήρητοι από κάποιον που θέλει να ασχοληθεί σοβαρά με το trading. Η **μετακύλιση τόκων (rollover)** έχει να κάνει με τους τόκους που επωμίζεται ο trader όταν έχει ανοιχτές θέσεις στην αγορά τα μεσάνυχτα.

Ο trader μπορεί να έχει κέρδος ή ζημία αναλόγως με το margin αλλά και τις θέσεις του στο forex. Εάν ο trader δεν επιθυμεί να ασχοληθεί με το κέρδος τόκων μέσα από αυτή την διαδικασία και αν επιθυμεί να αποφύγει τον κίνδυνο της πληρωμής τόκων, τότε θα πρέπει να κλείσει όλες τις ανοιχτές θέσεις του πριν τις 00:00 ώρα Ελλάδος (GMT +2) ή πριν τις 17:00 ώρα Η.Π.Α. (Eastern Standard Time), η οποία ώρα δηλώνει το κλείσιμο της εμπορεύσιμης ημέρας στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Με το δεδομένο ότι κάθε συναλλαγή ζευγών νομισμάτων περιέχει τον δανεισμό κάποιου νομίσματος έναντι της αγοράς κάποιου άλλου, η **χρέωση τόκων** είναι ένα μέρος όλης αυτής της διαδικασίας αυτής. Ο επενδυτής πληρώνει τόκο στο νόμισμα που δανείζεται, ενώ κερδίζει τόκο στο νόμισμα που αγοράζει. Το ποσό της διαφοράς των τόκων επιμερισμένο ανά ημέρα, αποτελεί το κόστος **rollover**.

2.10. Εντολές – Orders

Με τον όρο **εντολή (order)** περιγράφεται ο τρόπος που ένας trader συναλλάσσεται στην αγορά συναλλαγών. Τα παρακάτω είναι τα βασικά είδη των εντολών αυτών, ανάμεσα στις οποίες δίνεται και η δυνατότητα εφαρμογής των «έξυπνων εντολών». Οι **«έξυπνες εντολές»** είναι εντολές τις οποίες ο trader έχει την δυνατότητα να τοποθετήσει και οι οποίες τίθενται σε ισχύ όταν ξεπεραστούν κάποια επιθυμητά για τον χρήστη επίπεδα τιμών. Με λίγα λόγια, οι εντολές αυτές θέτουν κάποιο συγκεκριμένο ανώτατο όριο στο ύψος του ποσού που επιθυμεί να ρισκάρει ο trader, καθορίζουν το επίπεδο το οποίο επιθυμεί να κλείσει μία θέση κλειδώνοντάς την με τελικό κέρδος ή απώλεια και τέλος, έχουν τη δυνατότητα να ακυρώνουν εντολές αν πρώτα έχουν ενεργοποιηθεί κάποιες άλλες.

2.10.1. Market Order

Εντολή αγοράς ή πώλησης συγκεκριμένου ζεύγους και μεγέθους στην τιμή που μπορεί να αποκτηθεί στην αγορά το συντομότερο δυνατόν. Μία **εντολή market** μπορεί να δοθεί κατά το άνοιγμα μιας θέσης ή για το κλείσιμο μιας υπάρχουσας.

2.10.2. Limit Order

Η **εντολή limit** ορίζεται ως η παραγγελία μιας εντολής αγοράς ή πώλησης σε μία συγκεκριμένη τιμή. Επίσης μπορεί να καθοριστεί η διάρκεια ισχύος της, δηλαδή να οριστεί συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης της εντολής. Ο **trader** προσδιορίζει την τιμή μιας ισοτιμίας που επιθυμεί να αγοράσει ή να πωλήσει ένα συγκεκριμένο ζεύγος νομισμάτων, καθώς και το χρονικό διάστημα που επιθυμεί να παραμείνει ενεργή η συγκεκριμένη παραγγελία. Η τοποθέτηση της **εντολής limit** σε αγορά ζεύγους νομισμάτων είναι συνήθως κάτω από την τρέχουσα τιμή της αγοράς, ενώ στην πώληση ζευγαριών νομισμάτων εφαρμόζεται πάνω από την τρέχουσα τιμή αγοράς.

2.10.3. Stop Loss Order

Η εντολή **stop loss (στοπ απώλειας)** είναι μία περιοριστική παραγγελία συνυφασμένη με μία ανοιχτή θέση που σκοπό έχει την αποτροπή επιπλέον απωλειών, εφόσον η τιμή γυρίσει εναντίον του trader. Η εντολή αυτή λοιπόν, παραμένει ενεργή μέχρι ο trader να κλείσει την ανοιχτή θέση του ή μέχρι να ακυρώσει την ίδια την εντολή. Με λίγα λόγια, η εντολή stop loss μπορεί να εφαρμοστεί είτε κατά το άνοιγμα μιας θέσης, είτε αφού είναι ήδη η θέση ανοιχτή. Στόχος της συγκεκριμένης εντολής είναι να ελαχιστοποιηθεί η οικονομική απώλεια για τον trader, οπότε όταν φτάσει η τιμή στην αξία της εντολής, η θέση του trader θα κλείσει αυτομάτως με σταθερή όμως απώλεια.

2.10.4. Take Profit Order

Η εντολή **take profit (πάρτε κέρδος)** ενεργεί με αντίστροφο τρόπο από ότι η εντολή stop loss. Εφαρμόζοντας την εντολή take profit και εφόσον η τιμή φτάσει στην αξία της εντολής, η θέση θα κλείσει αυτόματα με σταθερό για τον trader κέρδος.

Οι εντολές **stop loss και take profit** είναι δύο από τις πιο σημαντικές και διαδεδομένες «έξυπνες εντολές».

Οι παραπάνω εντολές είναι οι βασικές εντολές συναλλαγών στην αγορά **forex** που σκοπό έχουν να **ελαχιστοποιήσουν** τον χρόνο παραμονής ενός **trader** μπροστά στο **monitor**. Ωστόσο υπάρχουν και κάποιες εντολές που δεν χρησιμοποιούνται συχνά, αλλά αξίζει να αναφερθούν.

2.10.5. Good Till Cancelled (GTC) Order

Η εντολή **GTC (Good Till Cancelled = Καλή Ωσότου Ακυρωθεί)** παραμένει ενεργή μέχρι να την ακυρώσει ο ίδιος ο trader.

2.10.6. Good For the Day (GFD) Order

Η εντολή **GFD (Good For the Day = Καλή Για την Ημέρα)** παραμένει ενεργή μέχρι το τέλος της ημέρας trading. Η αγορά forex όμως είναι ανοιχτή 24 ώρες το 24ωρο, οπότε ως τέλος εμπορεύσιμης ημέρας όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, ορίζεται στις 17:00 (Eastern Standard Time) την ώρα δηλαδή που κλείνουν οι αγορές των Η.Π.Α..

2.10.7. Order Cancels Other (OCO) Order

Η εντολή **OCO (Order Cancels Other = Η Μία Ακυρώνει την Άλλη)** αποτελείται από την **limit order** και την **stop loss order**. Στην τρέχουσα τιμή ενός νομισματικού ζεύγους, τοποθετούνται δύο παραγγελίες πάνω και κάτω από την τρέχουσα τιμή, με τιμές και μεταβλητές διάρκειας. Την στιγμή που θα εκτελεστεί η μία από τις δύο, τότε αυτομάτως η άλλη ακυρώνεται.

2.11. Αγορά και Πώληση – Long and Short

Εάν ο trader επιθυμεί να αγοράσει ένα ζεύγος νομισμάτων, ευελπιστώντας να ανέβει σε αξία το νομίσματος της βάσης και μετά να το πουλήσει σε μεγαλύτερη τιμή και να αποκομίσει κέρδος, αυτό ονομάζεται **“going long”** ή **“long position”** (long=εντολή αγοράς).

Αντιθέτως, όταν ο trader επιθυμεί να πουλήσει ένα ζεύγος νομισμάτων, ευελπιστώντας η αξία του νομίσματος βάσης να πέσει και έπειτα να το ξαναγοράσει σε μικρότερη τιμή, αυτό ονομάζεται **“going short”** ή **“short position”** (short=εντολή πώλησης).

2.12. Αρκούδες και Ταύροι – Bears and Bulls

Από την στιγμή που ένας επενδυτής θα αρχίσει να ασχολείται ενεργά με την αγορά του forex, θα συναντά αρκετά συχνά τους όρους **“bears”** και **“bulls”**. Οι όροι αυτοί περιγράφουν την γενική τάση της forex αγοράς.

Σε μία αγορά **“bear”** ή **«αγορά της αρκούδας»** (υποτιμητική αγορά) λοιπόν, η γενική τάση της αγοράς forex είναι **αρνητική**, δηλαδή υπάρχουν περισσότεροι πωλητές παρά αγοραστές.

Οπότε η προσφορά εδώ είναι μεγαλύτερη από την ζήτηση και αρκετοί πωλητές δεν μπορούν να πουλήσουν τα νομίσματά τους.

Από την άλλη πλευρά, στην αγορά “**bull**” ή «**αγορά του ταύρου**» (ανατιμητική αγορά) ισχύει το αντίθετο από ότι ισχύει στην αγορά bear. Η γενική διάθεση της αγοράς forex είναι **θετική**. Εδώ δηλαδή υπάρχουν περισσότεροι αγοραστές από ότι πωλητές. Με λίγα λόγια η προσφορά στην αγορά bull είναι μικρότερη από την ζήτηση.

Η αγορά του forex είναι μία αγορά στην οποία οι **bulls** και οι **bears** βρίσκονται σε έναν συνεχή κύκλο όπου μία φορά επικρατεί η αγορά bear και την άλλη η αγορά bull. Οι traders οι οποίοι έχουν καταφέρει να προβλέπουν το ποια από τις δύο θα επικρατήσει, έχουν ένα ισχυρό πλεονέκτημα στην πρόβλεψη των τιμών και συνεπώς στην πραγματοποίηση κερδών.

3. ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

3.1. Τι είναι Τεχνική Ανάλυση

Ως τεχνική ανάλυση ορίζεται η μέθοδος πρόβλεψης των διακυμάνσεων των τιμών και των τάσεων της αγοράς. Η τεχνική ανάλυση στηρίζεται στην μελέτη διαφόρων γραφημάτων τα οποία αναφέρονται σε προηγούμενες κινήσεις της αγοράς των περασμένων ετών. Επικεντρώνεται στην διερεύνηση προηγούμενων κινήσεων της αγοράς και όχι σε ενδεχόμενες μελλοντικές προοπτικές αυτής. Για αυτό τον λόγο μελετώνται οι τιμές καθώς και ο όγκος των συναλλαγών.

Ο τεχνικός αναλυτής αφού συγκεντρώσει τις πληροφορίες μέσω αυτών των στοιχείων, σχεδιάζει μετέπειτα σχετικά γραφήματα που θα χρησιμοποιηθούν ως τα κύρια εργαλεία της ανάλυσης. Πλεονέκτημα της τεχνικής ανάλυσης είναι το γεγονός ότι έμπειροι αναλυτές έχουν την δυνατότητα να παρακολουθούν ταυτόχρονα αρκετές διαφορετικές αγορές και πολλά διαφορετικά εργαλεία.

Αποτελεί έναν από τους πιο αμφισβητούμενους τομείς της χρηματοοικονομικής επιστήμης. Πολλοί οικονομολόγοι δε, αρνούνται να τη χαρακτηρίσουν επιστήμη. Παρ' όλα αυτά, η τεχνική ανάλυση χρησιμοποιείται από τους συμμετέχοντες στις χρηματοοικονομικές αγορές αλλά και από αρκετούς ακόμα, εδώ και πολλές δεκαετίες.

Η τεχνική ανάλυση δεν είναι 100% σωστή. Όπως κάθε μέθοδος που βασίζεται στην παρατήρηση, έτσι και η τεχνική ανάλυση δεν μπορεί να προβλέπει πάντα το σωστό αποτέλεσμα. Οι μέθοδοι πρόβλεψης του καιρού είναι ένα από τα καλύτερα παραδείγματα για να παρομοιάσει κανείς την τεχνική ανάλυση. Η κινητήρια της δύναμη είναι η ψυχολογία των επενδυτών η οποία επηρεάζει την προσφορά και τη ζήτηση. Η ψυχολογία των επενδυτών βρίσκεται σε όλες τις αγορές και λόγω της ανθρώπινης φύσης δουλεύει με τον ίδιο τρόπο παντού. Έτσι η τεχνική ανάλυση δουλεύει σε όλες τις αγορές, ακόμα και τις πιο μικρές όπως είναι οι εγχώριες και οι τοπικές.

Γύρω από την τεχνική ανάλυση έχουν ειπωθεί πολλά. Μία πολύ μεγάλη παρεξήγηση είναι ότι αν κάποιος ξέρει τα πάντα γύρω από την τεχνική ανάλυση θα μπορεί να βγάλει εκατομμύρια. Όμως η τεχνική ανάλυση, ακριβώς επειδή στηρίζεται στην ψυχολογία των επενδυτών, απαιτεί και πολλά από την ψυχολογία του trader που τη χρησιμοποιεί. Επίσης, ένα εργαλείο της μπορεί να χρησιμοποιηθεί με δύο διαφορετικούς τρόπους, από δύο διαφορετικούς επενδυτές και μπορεί να είναι και οι δύο τρόποι σωστοί ή μόνο ο ένας σωστός ή και οι δύο λάθος.

3.2. Ιστορία της Τεχνικής Ανάλυσης

Οι αρχές της τεχνικής ανάλυσης προέρχονται από εκατοντάδες χρόνια δεδομένων των χρηματοπιστωτικών αγορών. Ορισμένες πτυχές της τεχνικής ανάλυσης άρχισαν να εμφανίζονται στους λογαριασμούς του Joseph de la Vega στις ολλανδικές αγορές στα μέσα του 17ου αιώνα. Στην Ασία, η τεχνική ανάλυση λέγεται ότι είναι μια μέθοδος που αναπτύχθηκε από τον Homma Munehisa στις αρχές του 18ου αιώνα, η οποία εξελίχθηκε με τη χρήση των διαγραμμάτων κεριών, που σήμερα είναι ένα τεχνικό εργαλείο χαρτογράφησης και ανάλυσης.

Πολύ σημαντική ιστορική φιγούρα αποτελεί ο αρχισυντάκτης της Wall Street Journal, Charles Dow, που από πολλούς θεωρείται και ως ο "πατέρας" της τεχνικής ανάλυσης. Οι Charles Dow και Edward Jones ίδρυσαν την εταιρεία Dow Jones & Company το 1882. Οι περισσότεροι αναλυτές της αγοράς συναινούν πως πολλά από όσα ονομάζουμε τεχνική ανάλυση, πηγάζουν

από τις θεωρίες του Dow που δημοσιεύθηκαν σε μορφή άρθρων στην εφημερίδα Wall Street Journal. Ήταν ο πρώτος άνθρωπος που δημιούργησε ένα δείκτη από μια ομάδα μετοχών, τον βιομηχανικό δείκτη Dow Jones. Το 1884 λοιπόν, ο Dow εξέδωσε τον πρώτο δείκτη της αγοράς μετοχών που τον απάρτιζαν οι τιμές κλεισίματος 11 μετοχών (9 σιδηροδρομικές και 2 βιομηχανικές εταιρίες) θεωρώντας ότι οι μετοχές αυτές αποτελούν ένα αντιπροσωπευτικό δείκτη της υγείας της οικονομίας της χώρας και συνεπώς μπορούν να αποτελούν μια «πυξίδα» της γενικότερης κατεύθυνσης της αγοράς.. Αργότερα οι δείκτες έγιναν δύο, ένας σιδηροδρομικός 20 μετοχών και ένας βιομηχανικός 12 μετοχών, καταλήγοντας το 1928 στο βιομηχανικό δείκτη 30 μετοχών που χρησιμοποιείται ακόμη σήμερα, με διαφορετική σύνθεση ως DJ30.

Στη δεκαετία του 1920 και του 1930 ο Richard W. Schabacker δημοσίευσε πολλά βιβλία που συνέχισαν το έργο του Charles Dow και του William Peter Hamilton και των βιβλίων τους «Stock Market Theory and Practice and Technical Market Analysis». Το 1948 ο Robert D. Edwards και John Magee δημοσίευσαν το «Technical Analysis of Stock Trends» το οποίο θεωρείται ευρέως ότι είναι ένα από τα θεμελιώδη έργα. Ασχολείται αποκλειστικά με την ανάλυση των τάσεων και τα σχέδια των διαγραμμάτων και παραμένει χρήσιμο μέχρι και σήμερα.

Όπως είναι προφανές, η τεχνική ανάλυση ήταν σχεδόν αποκλειστικά η ανάλυση των διαγραμμάτων, διότι η επεξεργαστική ισχύ των υπολογιστών δεν ήταν διαθέσιμη για στατιστική ανάλυση τότε.

3.3. Βασικές Αρχές της Τεχνικής Ανάλυσης

Οι βασικές αρχές της τεχνικής ανάλυσης χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες που θα αναλυθούν παρακάτω η κάθε μία ξεχωριστά.

3.3.1. Οι κινήσεις των τιμών προεξοφλούν τα πάντα

Οι τεχνικοί αναλυτές πιστεύουν πως οποιοσδήποτε παράγοντας που πιθανώς μπορεί να επηρεάσει τις τιμές, είτε θεμελιωδώς, είτε πολιτικώς, είτε ψυχολογικώς, είτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, αντικατοπτρίζεται στις τιμές των αγορών. Έτσι με την προσέγγιση αυτή το μόνο πράγμα που χρειάζεται ένας επενδυτής είναι να μελετά τις κινήσεις των τιμών. Σύμφωνα με την παραπάνω τοποθέτηση η κινήσεις των τιμών

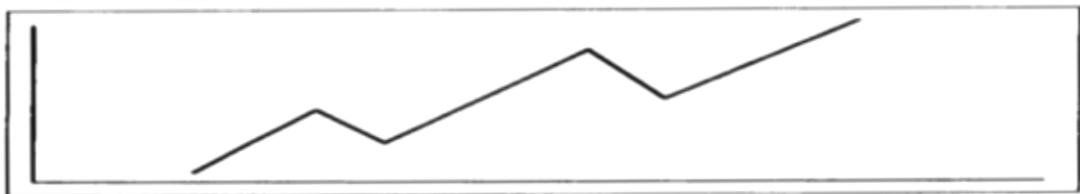
αντικατοπτρίζουν τις αλλαγές στην προσφορά και τη ζήτηση. Εάν οι τιμές αυξάνονται τότε η ζήτηση υπερβαίνει την προσφορά ενώ όταν οι τιμές μειώνονται η ζήτηση υπολείπεται της προσφοράς. Εμμέσως ο τεχνικός αναλυτής μελετώντας τις κινήσεις των τιμών μελετά τις μεταβολές στα θεμελιώδη μεγέθη που προκαλούν τις κινήσεις αυτές.

Οι τεχνικοί αναλυτές γενικά δεν προβληματίζονται ιδιαίτερα ως προς το λόγο για τον οποίο οι τιμές αυξάνονται ή μειώνονται. Επιπλέον συμβαίνει συχνά κατά τα αρχικά στάδια μιας τάσης ή κατά την αναστροφή της, κανένας να μη γνωρίζει τους λόγους για τους οποίους η αγορά συμπεριφέρεται με αυτό τον τρόπο. Οι αναλυτές αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν λόγοι για τους οποίους οι αγορές κινούνται ανοδικά ή πτωτικά, απλώς πιστεύουν ότι η αιτιολόγηση αυτή δεν είναι απαραίτητη κατά τη διαδικασία πρόβλεψης της επόμενης κίνησης.

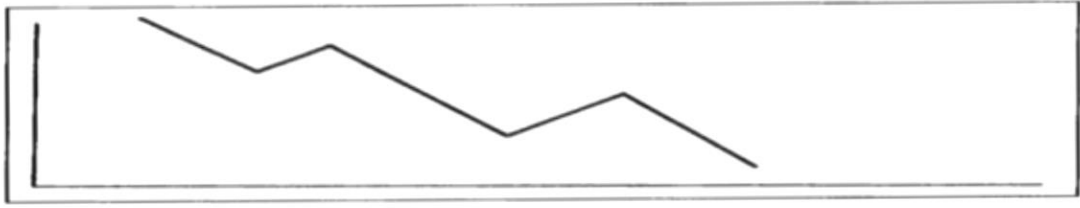
3.3.2. Οι τιμές κινούνται σε τάσεις

Η έννοια της **τάσης (trend)** είναι απαραίτητη στην προσέγγιση των τεχνικών αναλυτών. Ο λόγος της μελέτης των κινήσεων των τιμών μέσω των διαγραμμάτων είναι η αναγνώριση των τάσεων σε αρχικά στάδια και το άνοιγμα θέσεων κατά την κατεύθυνσή τους. Η αναγνώριση της κατεύθυνσης της τάσης γίνεται με την παρατήρηση των κορυφών και των πυθμένων του διαγράμματος. Υπάρχουν τριών ειδών **τάσεις (trends)** :

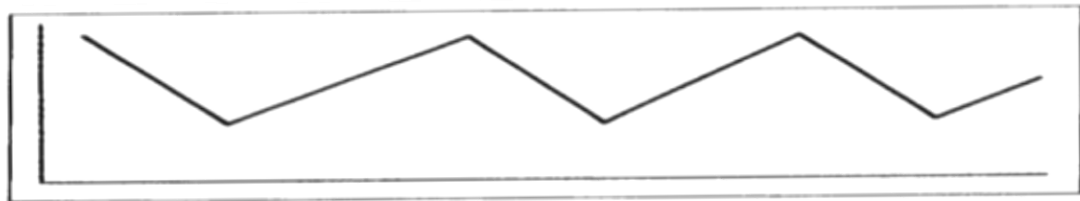
- 1) **Ανοδική (uptrend)** όταν έχουμε ανερχόμενες κορυφές και πυθμένες.

2) **Καθοδική (downtrend)** όταν έχουμε κατερχόμενες κορυφές και πυθμένες.

3) **Πλάγια (sideways trend)** όταν οι κορυφές και οι πυθμένες κινούνται πλάγια.

Με την προϋπόθεση πως οι τιμές κινούνται σε τάσεις η συνέπεια είναι μια τέτοια κίνηση να είναι πιθανότερο να συνεχιστεί από το να αντιστραφεί. Με άλλα λόγια η τάση θα συνεχίσει στην ίδια διεύθυνση μέχρι να αντιστραφεί, με τον τεχνικό αναλυτή να αναζητεί τα σήματα αναστροφής που θα οδηγήσουν στο κλείσιμο των ανοιχτών θέσεων.

3.3.3. Η ιστορία επαναλαμβάνεται

Μεγάλο μέρος της τεχνικής ανάλυσης και της μελέτης των κινήσεων των τιμών συνδέεται με τη μελέτη της ανθρώπινης ψυχολογίας. Συγκεκριμένα μοτίβα διαγραμμάτων τείνουν να επαναλαμβάνονται ξανά και ξανά για δεκαετίες. Συγκεκριμένες εικόνες που εμφανίζονται στα διαγράμματα τιμών, αποκαλύπτουν την ψυχολογία των συμμετεχόντων στην αγορά οι οποίοι μπορεί να είναι αγοραστές ή πωλητές. Καθώς η χρήση των μοτίβων αυτών στο παρελθόν έχει αποδώσει κέρδη στους επενδυτές, θεωρείται ότι αυτό θα συνεχίσει να συμβαίνει και στο μέλλον, μιας και οι ανθρώπινες ψυχολογικές αντιδράσεις επαναλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο.

Επίσης, μερικές ακαδημαϊκές μελέτες των χρηματιστηριακών αγορών προτείνουν ότι η τεχνική ανάλυση έχει ένα πιστό και αφοσιωμένο κοινό ειδικά μεταξύ των ενεργών traders που υπερασπίζουν την πρακτική και πιστεύουν ότι μπορεί να είναι κερδοφόρα,

καθώς υπάρχουν και επιστημονικές μελέτες πάνω στην ψυχολογία των επενδυτών οι οποίες υποστηρίζουν την τεχνική ανάλυση.

3.4. Τύποι Διαγραμμάτων

Η κίνηση των τιμών αναπαρίστανται σε διαγράμματα τα οποία αποτελούνται από δυο άξονες. Στον κάθετο άξονα τοποθετούνται οι τιμές των ισοτιμιών και στον οριζόντιο τοποθετείται ο χρόνος. Υπάρχουν διάφοροι τύποι διαγραμμάτων, οι τρεις δημοφιλέστεροι καταγράφονται στην συνέχεια.

3.4.1. Γραμμικό Διάγραμμα – Line Chart

Ένα απλό **γραμμικό διάγραμμα (line chart)** τραβά μια γραμμή από την μια τιμή κλεισίματος στην επόμενη τιμή κλεισίματος. Όταν συνδέονται με μια γραμμή όλες οι τιμές μαζί, μπορούμε να δούμε τη γενική μετακίνηση τιμών ενός ζευγαριού νομισμάτων για μια χρονική περίοδο.

Εδώ είναι ένα παράδειγμα γραμμικού διαγράμματος για το **EUR/USD**.

Πηγή : [investing.com](https://www.investing.com)

3.4.2. Ιστόγραμμα – Bar Chart

Ένα **ιστόγραμμα (bar chart)** παρουσιάζει τις τιμές κλεισίματος, τις τιμές ανοίγματος, καθώς επίσης και τα υψηλά και χαμηλά σημεία τιμών.

Το κατώτατο σημείο του κάθετου στελέχους **bar** δείχνει τη χαμηλότερη εμπορική τιμή για εκείνο το χρονικό διάστημα, ενώ η κορυφή του στελέχους **bar** δείχνει την υψηλότερη τιμή που καταβλήθηκε. Έτσι, το κάθετο στέλεχος δείχνει τη σειρά εμπορικών συναλλαγών του ζευγαριού συνολικά. Η μικρή οριζόντια γραμμή στην αριστερή πλευρά του στελέχους είναι η τιμή ανοίγματος, και η μικρή οριζόντια γραμμή στην δεξιά πλευρά είναι η τιμή κλεισίματος. Τα **bars** με τιμή κλεισίματος υψηλότερη από την τιμή ανοίγματος αποτυπώνονται με πράσινο χρώμα, ενώ αν η τιμή κλεισίματος είναι χαμηλότερη από την τιμή ανοίγματος τα **bars** αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα.

Τα **ιστογράμματα** καλούνται επίσης **διαγράμματα OHLC**, επειδή δείχνουν το **Open (=άνοιγμα)**, το **High (=υψηλό)**, το **Low (=χαμηλό)** και το **Close (=κλείσιμο)** για εκείνο το συγκεκριμένο ζευγάρι νομισμάτων.

Εδώ είναι ένα παράδειγμα ενός **στελέχους bar τιμών**.

- ❖ **Open (=άνοιγμα)** : Η μικρή οριζόντια γραμμή στο αριστερά είναι η τιμή ανοίγματος.
- ❖ **High (=υψηλό)** : Η κορυφή της κάθετης γραμμής καθορίζει την υψηλότερη τιμή στο χρονικό διάστημα.
- ❖ **Close (=κλείσιμο)** : Η μικρή οριζόντια γραμμή στα δεξιά είναι η τιμή κλεισίματος.

- ❖ **Low (=χαμηλό)** : Το κατώτατο σημείο της κάθετης γραμμής καθορίζει τη χαμηλότερη τιμή στο χρονικό διάστημα.

Εδώ έχουμε ένα παράδειγμα ιστογράμματος για το **EUR/USD**.

Πηγή : *investing.com*

3.4.3. Διάγραμμα Κεριού – Candlestick Chart

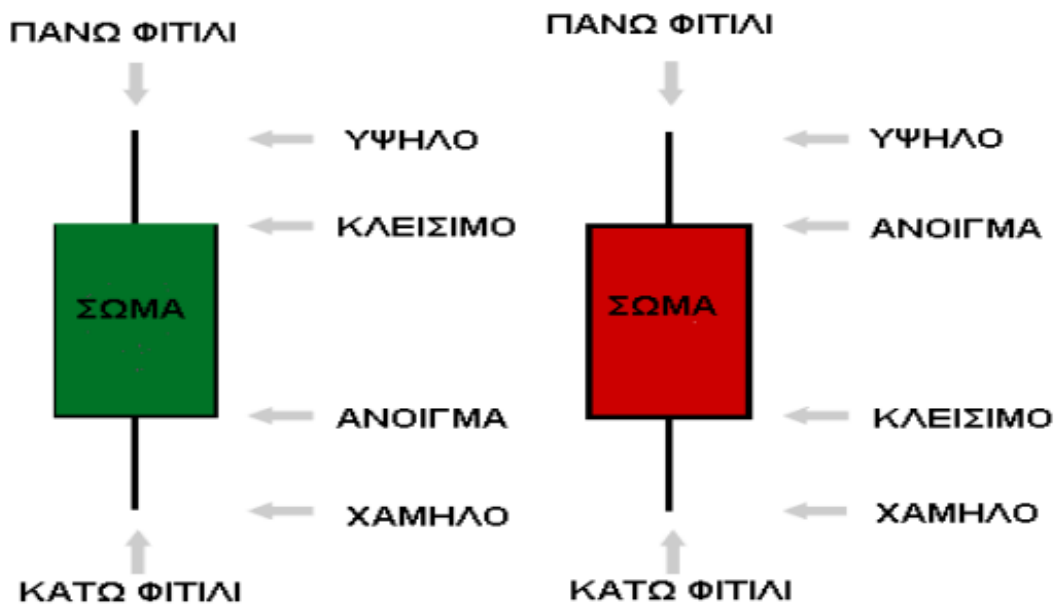
Το **διάγραμμα κεριού** ή **κηροπηγίου (candlestick chart)** ή αλλιώς γνωστό και ως **ιαπωνικά κεριά**, είναι πολύ δημοφιλές καθώς δίνει πολλές πληροφορίες ως προς την κίνηση της τιμής, εντός του χρονικού διαστήματος που αντιπροσωπεύει το κάθε κερι. Οι πληροφορίες αυτές είναι οι τιμές ανοίγματος και κλεισίματος καθώς και η μέγιστη και η ελάχιστη τιμή.

Το διάγραμμα κεριού παρουσιάζει τις ίδιες πληροφορίες με ένα ιστόγραμμα, αλλά με ένα ωραιοποιημένο, γραφικό σχήμα. Τα **«φιτίλια»** των κεριών δείχνουν την μέγιστη και ελάχιστη τιμή με μια κάθετη γραμμή. Το **«σώμα»** του κεριού καθορίζεται από τις τιμές ανοίγματος και κλεισίματος.

Παραδοσιακά, είναι πράσινου ή λευκού χρώματος εάν η τιμή ανοίγματος είναι μεγαλύτερη από την τιμή κλεισίματος (**ανοδικό κερι**) και αντίστοιχα εάν η τιμή

ανοίγματος είναι μικρότερη από την τιμή κλεισίματος, το σώμα λαμβάνει κόκκινο ή μαύρο χρώμα (**καθοδικό κερί**).

Στο ακόλουθο παράδειγμα, το ανοδικό κερί έχει πράσινο χρώμα και το καθοδικό έχει κόκκινο χρώμα. Στα ανοδικά κεριά, το κάτω μέρος του σώματος είναι η τιμή ανοίγματος και το ανώτερο σημείο του σώματος είναι η τιμή κλεισίματος. Αντίθετα, στα καθοδικά κεριά, το πάνω μέρος του σώματος είναι η τιμή ανοίγματος και το κατώτερο σημείο του σώματος είναι η τιμή κλεισίματος.

Τα κηροπήγια έχουν διαφορετικά μεγέθη σωμάτων. Τα μακρύτερα κεριά δείχνουν ισχυρή αγορά ή πώληση. Όσο μακρύτερο είναι το σώμα, τόσο εντονότερη η πίεση αγοράς ή η πίεση πώλησης από τους traders. Τα κοντύτερα κεριά υπονοούν μικρότερη έως ελάχιστη δραστηριότητα αγοράς ή πώλησης.

Αυτό είναι ένα παράδειγμα διαγράμματος κεριού για το **EUR/USD**.

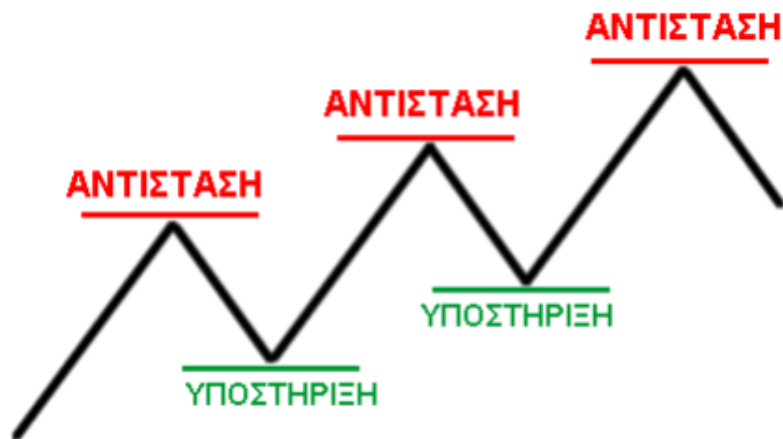

Πηγή : *investing.com*

4. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

4.1. Υποστήριξη και Αντίσταση – Support and Resistance

Η **υποστήριξη και η αντίσταση (support and resistance)** είναι μια από τις ευρύτερα χρησιμοποιημένες έννοιες στις εμπορικές συναλλαγές και τα εργαλεία τεχνικής ανάλυσης. Το παράξενο είναι ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι μέτρησης της υποστήριξης και της αντίστασης και ο καθένας χρησιμοποιεί αυτόν που κρίνει ότι τον βοηθάει περισσότερο.

Στο παραπάνω διάγραμμα μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι αυτό το σχέδιο **ZIK– ZAK** πηγαίνει προς τα πάνω (ανοδική τάση). Όταν η αγορά κινείται προς τα πάνω και πέφτει πάλι πίσω, το υψηλότερο σημείο που πέτυχε προτού να πέσει πίσω, είναι τώρα η **αντίσταση (resistance)**.

Δεδομένου ότι η αγορά συνεχίζει να έχει ανοδική πορεία πάλι, το χαμηλότερο σημείο που πέτυχε προτού να αρχίσει να ανεβαίνει πάλι, είναι τώρα η **υποστήριξη (resistance)**. Κατ' αυτό τον τρόπο η αντίσταση και η υποστήριξη διαμορφώνονται συνεχώς όπως η αγορά ταλαντεύεται κατά τη διάρκεια του χρόνου. Το αντίστροφο ισχύει φυσικά και για την καθοδική τάση.

Τα επίπεδα υποστήριξης και αντίστασης δεν είναι ακριβείς αριθμοί. Συχνά θα δείτε ένα επίπεδο υποστήριξης ή αντίστασης που εμφανίζεται σαν «σπασμένο», αλλά σύντομα μπορεί να διαπιστώσετε ότι η αγορά απλώς το «δοκίμαζε» χωρίς εν τέλει να καταφέρει να το «σπάσει» και να συνεχίσει την πορεία της. Με τα διαγράμματα κεριών, αυτές οι «δοκιμές» της υποστήριξης και της αντίστασης αντιπροσωπεύονται συνήθως από τα φιτίλια των κεριών.

Ένα παράδειγμα «δοκιμής» της αντίστασης στο **EUR/JPY** είναι αυτό.

Πηγή : *investing.com*

Φαίνεται πως τα φιτίλια δοκίμασαν το επίπεδο αντίστασης. Εκείνη τη στιγμή φάνηκε πως η αγορά θα έσπαγε την αντίσταση, όμως μετά από λίγο διαπιστώνεται ότι η αγορά απλώς δοκίμαζε το συγκεκριμένο επίπεδο.

Είναι φανερό πως αυτό δημιουργεί διάφορα ερωτήματα σχετικά με το αν σπάνε στα αλήθεια η υποστήριξη ή η αντίσταση, ή αν απλώς η αγορά κάνει δοκιμές. Μερικοί υποστηρίζουν ότι ένα επίπεδο υποστήριξης ή αντίστασης έχει σπάσει εάν η αγορά μπορεί πραγματικά να κλείσει το κερί επάνω η κάτω από τη γραμμή. Εντούτοις, θα διαπιστώσετε ότι αυτό δεν είναι πάντα σωστό.

Ας πάρουμε το ίδιο παράδειγμα να δούμε τι συνέβη όταν η τιμή έκλεισε πραγματικά πάνω από το επίπεδο αντίστασης.

Πηγή : investing.com

Σε αυτήν την περίπτωση, η τιμή είχε κλείσει δύο φορές επάνω από το επίπεδο αντίστασης αλλά και τις δύο φορές κατέληξε πάλι κάτω από την αντίσταση. Εάν είχατε θεωρήσει ότι αυτά ήταν πραγματικά ξεσπάσματα και είχατε αγοράσει το ζευγάρι, τότε θα είχατε απώλειες. Εξετάζοντας το διάγραμμα τώρα, μπορείτε οπτικά να παρατηρήσετε ότι η αντίσταση δεν ήταν πραγματικά σπασμένη και ότι τώρα είναι ακόμα ισχυρότερη.

Αυτό συμβαίνει διότι, όταν η αγορά δοκιμάζει ένα επίπεδο αντίστασης ή υποστήριξης χωρίς να καταφέρει να το σπάσει, τότε η αντίσταση ή η υποστήριξη γίνεται ακόμη **ισχυρότερη**. Όταν η αγορά τελικά καταφέρνει και σπάει το επίπεδο, τότε η σπασμένη αντίσταση γίνεται τώρα επίπεδο υποστήριξης. Αντίστοιχα ισχύει και με το ανάποδο.

4.2. Μοτίβα Διαγραμμάτων – Chart Patterns

Ένα πρότυπο τιμών είναι ένα **μοτίβο (pattern)** που σχηματίζεται μέσα σε ένα **διάγραμμα (chart)**, όταν οι τιμές καταγράφονται σε αυτά. Στις συναλλαγές ισοτιμιών μετοχών και εμπορευμάτων, οι μελέτες των **μοτίβων των διαγραμμάτων (chart patterns)** παίζουν μεγάλο ρόλο κατά τη διάρκεια της τεχνικής ανάλυσης. Όταν τα δεδομένα παρίστανται γραφικώς, υπάρχει συνήθως ένα μοτίβο το οποίο φυσικώς συμβαίνει και επαναλαμβάνετε κατά την διάρκεια μιας περιόδου. Τα μοτίβα στα διαγράμματα χρησιμοποιούνται είτε ως σημάδια αντιστροφής ή συνέχειας της τάσης.

Μερικοί άνθρωποι ισχυρίζονται ότι με την αναγνώριση των μοτίβων στα διαγράμματα είναι σε θέση να προβλέψουν τις μελλοντικές τιμές των ισοτιμιών και τα πιθανά κέρδη από αυτές τις πρόβλεψες. Άλλοι άνθρωποι ανταποκρίνονται με την αναφορά «οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές» και υποστηρίζουν ότι μοτίβα στα διαγράμματα, είναι απλώς **ψευδαισθήσεις** που δημιουργούνται από το υποσυνείδητο των ανθρώπων. Ορισμένες θεωρίες της οικονομίας, υποστηρίζουν ότι αν υπήρχε ένας τρόπος να προβλέψουμε το μέλλον των τιμών των ισοτιμιών και το πιθανό κέρδος από αυτό, αρκετοί άνθρωποι θα χρησιμοποιούσαν τον τρόπο αυτό και έτσι θα καθίστανται αναποτελεσματικός και μη κερδοφόρος.

4.2.1. Γραμμές Τάσης – Trend Lines

Οι **γραμμές τάσης (trend lines)** είναι πιθανώς η πιο απλή μορφή τεχνικής ανάλυσης που μπορεί ένας trader να χρησιμοποιήσει σήμερα. Παρ'όλα αυτά, αποτελεί πιθανώς μία από τις λιγότερο χρησιμοποιούμενες τεχνικές. Εάν οι γραμμές τάσης σχεδιαστούν σωστά, μπορούν να είναι τόσο ακριβείς όσο οποιαδήποτε άλλη μέθοδος. Δυστυχώς, οι περισσότεροι traders δεν τις χαράζουν σωστά ή προσπαθούν να κάνουν τη γραμμή να «ταιριάξει» στην αγορά αντί για το αντίθετο.

Η γραμμή τάσης αποτυπώνεται όταν μπορεί σχηματισθεί μια διαγώνια γραμμή ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα σημεία περιστροφής των τιμών. Χρησιμοποιούνται συνήθως για να κρίνουν τον χρόνο εισόδου και εξόδου σε μια θέση. Η γραμμή τάσης είναι μια γραμμή οριοθέτησης για την κίνηση της τιμής μιας ισοτιμίας.

Η **γραμμή τάσης στήριξης (support trend line)** σχηματίζεται όταν η τιμή μειώνεται και στη συνέχεια αναπηδά σε ένα σημείο περιστροφής που ευθυγραμμίζεται με τουλάχιστον δύο προηγούμενα σημεία του **άξονα στήριξης**. Ομοίως, η **γραμμή τάσης αντίστασης (resistance trend line)** σχηματίζεται όταν η τιμή αυξάνεται και στη συνέχεια αναπηδά σε ένα σημείο περιστροφής που ευθυγραμμίζεται με τουλάχιστον δύο προηγούμενα σημεία του **άξονα αντίστασης**.

Στο επόμενο παράδειγμα βλέπουμε μία **γραμμή τάσης στήριξης (support trend line)**.

Πηγή : investing.com

4.2.2. Κανάλια Τάσης – Trend Channels

Ένα **κανάλι τιμών (trend channel)** είναι ένα ζεύγος παράλληλων γραμμών τάσης που σχηματίζουν ένα μοτίβο διαγράμματος. Τα κανάλια μπορούν να είναι οριζόντια, ανοδικά ή καθοδικά. Όταν οι τιμές χτυπήσουν και μείνουν εκτός μιας γραμμής τάσης που αντιπροσωπεύει στήριξη ή αντίσταση, η τάση αυτή έχει τελειώσει και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως περιοχή αγοράς ή πώλησης.

Στο παράδειγμα της εικόνας διακρίνονται ξεκάθαρα τα μοτίβα που σχηματίζουν τα κανάλια, ανάλογα με τις μεταβολές της τιμής :

4.3. Τεχνικοί Δείκτες – Technical Indicators

Τεχνικός δείκτης (technical indicator) είναι ένα είδος εργαλείου ανάλυσης που δείχνει ή προβλέπει την κατεύθυνση της αγοράς. Ένας τεχνικός δείκτης κάνει την μαθηματική μετατροπή των τιμών, σε ένα σύνολο αριθμών της ίδιας κλίμακας χρόνου, και είναι πιο εύκολα κατανοητός από ότι οι ίδιες οι τιμές, με σκοπό να αποκαλύψει την τάση της αγοράς.

Οι τεχνικοί δείκτες χρησιμοποιούνται από τεχνικούς αναλυτές στην ερμηνεία των δεδομένων των τιμών από τα διαγράμματα, με στόχο τη δημιουργία **στρατηγικής** εισόδου και εξόδου από την αγορά forex. Οι τεχνικοί δείκτες, στα σωστά χέρια, είναι χρήσιμα και σημαντικά εργαλεία, αλλά δεν είναι τέλεια. Εκτός αυτού, κανένας δείκτης δεν είναι κατάλληλος για όλες τις συνθήκες της αγοράς.

4.3.1. Κινητοί Μέσοι Όροι – Moving Averages

Οι **κινητοί μέσοι όροι** ή **αλλιώς κινητοί μέσοι (moving averages)** είναι μια ομάδα δεικτών που χρησιμοποιούνται αρκετά συχνά για τεχνική ανάλυση. Δείχνουν την τάση

μιας αγοράς, και είναι πολύ εύκολοι στην κατανόηση και στον υπολογισμό. Οι κινητοί μέσοι χωρίζονται σε τρία διαφορετικά είδη :

- Απλοί Κινητοί Μέσοι Όροι (**ΑΜΚΟ**) – Simple Moving Average (**SMA**)
- Εκθετικοί Κινητοί Μέσοι Όροι (**ΕΚΜΟ**) – Exponential Moving Average (**EMA**)
- Γραμμικά Σταθμισμένοι Μέσοι Όροι (**ΓΣΜΟ**) – Linear Weighted Moving Average – (**LWMA**)

Στο παράδειγμα βλέπουμε έναν κινητό μέσο περίπου 50 ημερών :

Πηγή : investing.com

4.3.2. Δείκτης Σχετικής Δύναμης – Relative Strength Index (RSI)

Ο **δείκτης σχετικής δύναμης (RSI)** είναι ένας δείκτης που ανήκει στην κατηγορία των δεικτών ορμής. Ο δείκτης αυτός ακολουθεί την πορεία τιμής της αγοράς, και η τιμή του κυμαίνεται **από το 0 έως το 100**. Αν η τιμή είναι κάτω του 30, τότε η αγορά θεωρείται **oversold (=υπερπουλημένος)**, άρα πολύ πιθανών θα ακολουθήσει πορεία ανοδική, και θεωρητικά είναι ιδανικό σημείο αγοράς. Διαφορετικά αν η τιμή του RSI είναι πάνω από το 70, θεωρείται **overbought (υπεραγορασμένος)**, δηλαδή πιθανόν να

αντιστραφεί η πορεία σύντομα, και θα πέσει η τιμή της αγοράς, άρα θεωρητικά είναι καλό σημείο πώλησης.

Στην εικόνα διακρίνουμε τον **δείκτη RSI** με την μπλε γραμμή, κάτω από το κύριο διάγραμμα.

Πηγή : [investing.com](https://www.investing.com)

4.3.3. Williams Percent Range – Williams %R

Ο δείκτης **Williams %R (Williams percent range)** παίρνει τιμές από **- 100 έως 0**, και χρησιμοποιείται για να βρει σημεία αγοράς ή πώλησης. Αν ο δείκτης Williams %R έχει τιμές μεγαλύτερες του **- 20**, τότε σημαίνει πως είναι **overbought** η αγορά, και αν είναι κάτω του **- 80**, σημαίνει πως είναι **oversold**. Έχει αρκετές ομοιότητες με τον δείκτη RSI όσον αφορά την χρήση του, όμως οι δύο δείκτες υπολογίζονται διαφορετικά.

Στην εικόνα διακρίνουμε τον **δείκτη Williams %R** με την μπλε γραμμή, κάτω από το κύριο διάγραμμα.

Πηγή : *investing.com*

4.3.4. Στοχαστικός Ταλαντωτής – Stochastic Oscillator

Ο **στοχαστικός ταλαντωτής (stochastic oscillator)** δημιουργήθηκε από τον George Lane στην δεκαετία του '80. Είναι ένας ακόμα δείκτης που δείχνει την τάση των τιμών μέσα στο χρονικό διάστημα μιας περιόδου.

Στην παρακάτω εικόνα παρατηρούμε τον **στοχαστικό ταλαντωτή** να απεικονίζεται κάτω από το κύριο διάγραμμα.

Πηγή : *investing.com*

4.3.5. Ζώνες Bollinger – Bollinger Bands

Ο **δείκτης ζωνών Bollinger (Bollinger bands)** δημιουργήθηκε από τον John Bollinger στην δεκαετία του '80. Ο δείκτης βασίζεται σε τρεις εκθετικούς κινητούς δείκτες, τους upper (=ανώτερους), lower (=κατώτερους) και mid (=μέσους).

Στην παρακάτω εικόνα παρατηρούμε διαδοχικά και τους τρεις δείκτες που αποτελούν τις **ζώνες Bollinger**, να μετατοπίζονται παράλληλα με την τιμή προς τα δεξιά :

Πηγή : investing.com

4.3.6. Μέσος Δείκτης Κατεύθυνσης – Average Directional Index (ADX)

Ο **μέσος δείκτης κατεύθυνσης (ADX)** είναι ένας δείκτης που δείχνει την γενική κατεύθυνση της αγοράς. Χρησιμοποιείται συνήθως σε συνδυασμό με τον στοχαστικό δείκτη. Οι δύο δείκτες μαζί, κάνουν αρκετά καλή δουλειά στο να βρίσκουν την κατεύθυνση που παίρνει μια αγορά, αλλά επίσης και τα βέλτιστα σημεία αγοράς και πώλησης.

Στην εικόνα παρατηρούμε τον **μέσο δείκτη κατεύθυνσης (ADX)** ακριβώς κάτω από το διάγραμμα μας.

Πηγή : *investing.com*

4.4. Αναλογίες Fibonacci

Οι **αναλογίες Fibonacci** πήραν το όνομά τους από τον Ιταλό μαθηματικό Leonard Fibonacci. Ο Fibonacci ανακάλυψε μία αριθμητική ακολουθία που σχηματίζεται πολύ απλά και δημιουργεί αναλογίες των πραγμάτων γύρω μας.

Υπολογίζεται ξεκινώντας από την τιμή 1 και προσθέτοντας τον προηγούμενο αριθμό για τη μετάβαση στον επόμενο αριθμό : $0+1=1$, $1+1=2$, $2+1=3$, $3+2=5$, $5+3=8$, $8+5=13$, $13+8=21$, $21+13=34$, $34+21=55$, $55+34=89$

Η παραπάνω ακολουθία παρουσιάζει τρεις ενδιαφέρουσες ιδιότητες :

- Η αναλογία κάθε αριθμού της ακολουθίας με τον επόμενο ισούται με 0.618 ή 61.8% μετά τους πρώτους 4 αριθμούς. Για παράδειγμα : $34/55 = 0.618$

- Η αναλογία κάθε αριθμού με τον αριθμό που βρίσκεται δύο θέσεις προς τα δεξιά ισούται με 0.382 ή 38.2%. Για παράδειγμα : $34/89 = 0.382$
- Η αναλογία κάθε αριθμού με τον αριθμό που βρίσκεται τρεις θέσεις προς τα δεξιά ισούται με 0.236 ή 23.6%. Για παράδειγμα : $21/89 = 0.236$

Οι αναλογίες αυτές ονομάζονται ο «**χρυσός μέσος όρος**».

Αυτές οι αναλογίες μεταξύ των αριθμών της ακολουθίας, αποτελούν τη βάση των κοινών αναλογιών που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των επιπέδων επαναφοράς και επέκτασης των τιμών στα πλαίσια κάποιας τάσης.

Το γιατί η ακολουθία Fibonacci συναντάται τόσο συχνά στις αγορές δεν το γνωρίζει κανείς. Όμως πολλοί καλλιτέχνες και αρχιτέκτονες προσάρμοσαν τα έργα τους, ώστε να προσεγγίζουν την χρυσή αναλογία (χρυσή τομή, αριθμός $\phi = 0.618$), ιδίως στη μορφή του χρυσού ορθογωνίου παραλληλογράμμου, στο οποίο ο λόγος της μεγαλύτερης πλευράς προς την μικρότερη είναι η χρυσή τομή, πιστεύοντας ότι αυτή η αναλογία είναι αισθητικά ευχάριστη. Οι Μαθηματικοί από την εποχή του Ευκλείδη μέχρι σήμερα έχουν μελετήσει τις ιδιότητες της χρυσής τομής, συμπεριλαμβανομένης της εμφάνισής της στις διαστάσεις ενός κανονικού πενταγώνου και ενός χρυσού ορθογωνίου παραλληλογράμμου, το οποίο μπορεί να χωριστεί σε ένα τετράγωνο και ένα παρόμοιο παραλληλόγραμμο με τον ίδιο λόγο πλευρών όπως το αρχικό.

Η αναλογία αυτή συναντάται παντού στη φύση και ίσως αποτελεί και κομμάτι του εαυτού μας που δε γνωρίζουμε. Σημασία όμως δεν έχει να λυθεί κάποιο πιθανό ή ανύπαρκτο μυστήριο του σύμπαντος, αλλά το ότι αν κάτι δουλεύει, το χρησιμοποιεί ο επενδυτής για να αποκομίσει κέρδος. Για ποιον άλλο λόγο εξάλλου ασχολείται κανείς με τις αγορές;

4.4.1. Επίπεδα Επαναφοράς Fibonacci – Fibonacci Retracements

Τα **επίπεδα επαναφοράς (retracements) Fibonacci** είναι μια αριθμητική ακολουθία που παρουσιάζει επίπεδα αλλαγής τάσης από προηγούμενες ανόδους ή πτώσεις. Μετά από σημαντικές κινήσεις της τιμής, οι τιμές θα διορθώσουν σε σημαντικά επίπεδα σε σχέση με την αρχική κίνηση. Όταν οι τιμές διορθώνουν, σημαντικά επίπεδα στήριξης και αντίστασης εντοπίζονται σε επίπεδα διόρθωσης Fibonacci. Τα σημαντικότερα επίπεδα Fibonacci είναι : **23,6%** , **38,2%** και **61,8%**. Τα επίπεδα αυτά προκύπτουν αν

εφαρμοστεί το εργαλείο Fibonacci από το χαμηλό ως το υψηλό της κίνησης ή αντίστροφα, ξεκινώντας από την αρχή της κίνησης ως το τέλος της.

Το γεγονός όμως ότι παρατηρούμε την διόρθωση μιας κίνησης δεν σημαίνει απαραίτητα και το τέλος αυτής της κίνησης. Τα σημαντικότερα επίπεδα διόρθωσης είναι τα επίπεδα του **38,2%** και του **61,8%**.

Με αυτή την μέθοδο, χρησιμοποιώντας το εργαλείο από το σημείο αρχής της κίνησης ως το σημείο τέλους της, εμφανίζονται τα σημαντικά επίπεδα διόρθωσης. Αυτή η μέθοδος, αν και δεν παρέχει σήματα αγοράς και πώλησης, είναι πολύ χρήσιμη στον εντοπισμό σημαντικών επιπέδων στήριξης και αντίστασης τόσο στον βραχυχρόνιο όσο και στον μακροχρόνιο ορίζοντα. Η βασική λογική του εργαλείου είναι πως αναλογιζόμενοι της κορυφή και τον πυθμένα μιας κίνησης και πολλαπλασιάζοντας την απόσταση τους με ένα συντελεστή Fibonacci παρουσιάζονται τα ανάλογα επίπεδα διόρθωσης. Ειδικά αν το εργαλείο χρησιμοποιηθεί στον μεγαλύτερο ορίζοντα, τότε η κατανόηση της λειτουργίας του γίνεται ακόμα καλύτερα.

Στο παρακάτω παράδειγμα, όταν η αγορά συναντήσει την πρώτη της αντίσταση διορθώνει μέχρι το 23,6% όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή : [investing.com](https://www.investing.com)

Ένα παράδειγμα σε καθοδική αγορά που διορθώνει σε ποσοστό 23.6% δίνεται παρακάτω.

Πηγή : investing.com

4.4.2. Επίπεδα Επέκτασης Fibonacci – Fibonacci Projections

Τα **επίπεδα επέκτασης (projections) Fibonacci** χρησιμοποιούνται από τους επενδυτές για τον καθορισμό των τομέων από τους οποίους επιθυμούν να αποκομίσουν κέρδος κατά την επόμενη ανοδική ή καθοδική τάση. Τα ποσοστιαία επίπεδα επέκτασης απεικονίζονται ως οριζόντιες γραμμές πάνω ή κάτω από την κίνηση της προηγούμενης τάσης. Τα σημαντικότερα επίπεδα επέκτασης είναι **161,8%**, **261,8%** και **423,6%**. Αυτά είναι τα επίπεδα που προκύπτουν από το παράδειγμα του προηγούμενου κεφαλαίου και προτείνονται για την έξοδο του επενδυτή από την αγορά:

Στο διάγραμμα παρακάτω παρατηρεί κανείς ότι και στα τρία επίπεδα η αγορά παρουσίασε αντίσταση.

Πηγή : investing.com

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Δ. Μειμάρης, Π. Τριανταφυλλόπουλος, Α. Δεσπότη, The Comprehensive Course Εκδόσεις Mytrade, Δ. Μειμάρης και ΣΙΑ (Mytrade) 2010.
- Σ. Ι. Σπύρου, Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου, Εκδόσεις Μπένου 2003.
- Δ. Δημόπουλος, Συστήματα συναλλαγών, Εκδόσεις Eurocapital 2006.
- Γ. Α. Καραθανάσης, Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματιστηριακές Αγορές, Εκδόσεις Μπένου, 2002.
- Ζ. Πισσέλης, Τεχνική ανάλυση και Risk Management, Εκδόσεις Ζυγός 2006.

Ξένη Βιβλιογραφία

- R. Colby, The encyclopedia of technical market indicators, McGraw Hill 2003.
- John C. Hull, Options Futures and Other Derivatives, Prentice Hall Press 2003.
- S. Nison, Japanese Candlestick Charting Techniques, New York Institute of Finance 2001.
- D. Aronson, Evidence-Based Technical analysis, Wiley 2006.
- J. Murphy, Technical analysis of the financial markets, NY Institute of finance, 1999.

Διαδικτυακές Πηγές

- <https://en.wikipedia.org>
- <http://www.xm.com/>
- <http://www.babypips.com>
- <http://www.investopedia.com>
- <http://www.euretirio.com>
- <https://www.athexgroup.gr>